

Een paradijsje in Asturias, in de lente

Robbert van Hiele

Afgelopen juni zijn mijn vrouw en ik wederom bijna 3 weken in een klein paradijsje geweest, en niet alleen omdat onze oudste zoon, zijn vrouw en onze twee kleinkinderen daar wonen. Nog even herhalen: het plekje is te vinden in Asturias, in het noorden van Spanje, vlak bij de Atlantische Oceaan. Het wordt er niet zo warm in de zomer en niet zo koud in de winter. Het is groen, het is vochtig, het is mistig. Is het eigenlijk wel Spanje? Trouwens, wie het vorige stuk nog zou willen teruglezen kan dat doen. In de Blauwe Klauwier van [oktober 2024](#) staat het.

De vorige keren waren we in september en in februari, maar nu was het lente. Ik was reuzebenieuwd wat er nu aan lente- en zomervogels te vinden is. Het landschap is een soort groots Zuid-Limburg. Loofbossen op rijke bodems, heuvels, weides, kruiden, koeien, beekjes en onder het kronendak heel veel bodemplanten. En daar bovenuit steken ruige kalkbergen (zie grote foto). Dat laatste zorgt natuurlijk voor een biotoop dat totaal anders is als dat wat we in Nederland kennen.

Ik had van tevoren bedacht welke exotische vogelsoorten er misschien te zien zouden zijn in juni. Met behulp van de Atlas van de Europese Vogels van Prof. Dr. K. H. Voous keek ik ruwweg naar de mogelijkheden. Wel wat oud maar zoveel was er vast niet veranderd. Wat soorten die in Noord-Spanje voor schijnen te komen. Een lijstje om van te watertanden:

Hop, Duinpieper, Iberische Klapekster, Rode Rotslijster, Baardgrasmus, Provencaalse Grasmus, Grauwe Gors, Ortolaan, Cirlgors, Citroensijs, Rotsmus, Roodkopklauwier.

Nou, dit lijstje kon na bijna drie weken in de prullenbak. Niets van gezien. Helaas. Maar ja, als echt vogelwerkgroep lid gaat het natuurlijk om de wetenschap en niet om het scoren. Welke exoten waren er wel? Op een heel andere plek, wat meer de bergen in, heb ik één keer een Orpheusspotvogel gehoord en één keer een Grijs Gors gezien. De Kleine Zwartkop zat wel te pruttelen in de struiken rond het huis (zeker 3 ex) maar net als in september heb ik ze nooit gezien. Een onmogelijke soort. Ik ben nu zover dat ik niet eens meer probeer om hem te zien te krijgen. En éénmaal heb ik rond het huis een Bergfluiter gehoord. Waarom maar één

keer? De enige 'exoot' die regelmatig te horen was, zowel in de dorpjes als rond het huis was de Europese Kanarie. Hartstikke leuk. Maar dan is Noord-Spanje wel een eind rijden voor deze soort. Dat kan dichterbij ook.

Vale Gier in Spanje, 1 oktober 2024 (TH).

Wat bijzondere soorten betreft kun je beter omhoog kijken. Spanje staat bekend om zijn gieren en roofvogels en dat blijkt hier ook. Rond de toppen cirkelen elke dag Vale Gieren. Ze zweven op flinke afstanden van elkaar en houden elkaar in de gaten. Gaat er eentje richting de grond, dan komen ze van alle kanten aanzweven. Op één moment heb ik er wel 28 bij elkaar gezien in de lucht. Spectaculair. Nog meer spanwijdte dan een Zearend.

Ideale wand voor Raaf en Aasgier (RvH).

Een specialiteit van Spanje is de Aasgier. Verder alleen nog maar in Zuid-Frankrijk en dan pas weer in Bulgarije en Turkije. In welke aantallen weet ik niet. Vlakbij het huis zit een paartje te broeden tegen een rotswand. Ze eten aas maar schijnen ook vaak op vuilnisbelten naar voedsel te zoeken. Een beetje als meeuwen.

Aasgier in Georgië, 30 mei 2014 (TH).

Een heel slag kleiner dan de Vale Gier en ook nooit in groepen. Mooi zwartwit getekend.

In de verte de Picos de Europa (RvH).

Van onderen behoorlijk als de Dwergarend waarvan de lichte vorm ook een zwart-wit patroon heeft. Maar dat zwart-wit patroon zie je bij de Aasgier ook van boven. En wat oranje tekening bij de kop. De staart is wigvormig. Eigenlijk is de vorm heel erg als van de veel grotere Lammergier, die in de echte bergen van de Picos de Europa rondzweeft, op 20 kilometer afstand van hier.

Ook de Dwergarend zweefde rond. Ik zag altijd de lichte variant, zeg maar de Aasgier-variant. Grootte als Buizerd, maar met typische arendvleugels met afzonderlijke vingers, zegt men. En de Slangenarend was ook een keer langs de berg gekomen. Wel 20 minuten zien bidden boven de flanken van de berg. Dat bidden gebeurde met enorme flapvleugels, totaal niet als Buizerd of Ruigpootbuizerd. Soms dook hij of ging op de grond zitten. Prachtig. Verder vaak

Buizerd, soms Wespendif (schijnt hier heel bijzonder te zijn), 1 keer een Torenvalk.

Eucalyptussen met mogelijk Boomvalknest (RvH).

Heel bijzonder was ook dat een paartje Boomvalk veel rond de eucalyptussen aan het rondvliegen was. Roepend en Zwarte Kraaien wegjagend. Dat laatste was echt geweldig spectaculair. Zoveel herrie, en die duikvluchten waren zo elegant en dynamisch. Vaak zeg ik dat de Boomvalk mijn favoriete vogel is. Als ik niet Huiszwaluw, Zwartkop, Wespendif, Graspieper, etc., etc. zeg. Waarschijnlijk was er een nest daar ergens. Ik heb van alle kanten in de eucalyptussen gespeurd, maar het nest heb ik nooit gevonden. Ik denk dat het er wel moest zijn. Elke avond kwam een Boomvalk aanvliegen (mannetje?) en maakte wat rondjes rond hun territorium. Heel vaak in alle stilte, soms nog even met wat geluid. Verder heel heimelijk gedrag,

behalve natuurlijk als er Zwarte Kraaien waren.

De Bosuilen die ik in september en in de winter zo vaak, zeg maar elke avond en ochtend, hoorde (mannetje en vrouwtje) waren niet meer te horen. Vreemd.

Rechtsachter de berg met Oehoenest (RvH).

Later kwam ik erachter, via via, dat er een Oehoe broedde. Vlakbij, op een rotswand op de andere berg. Twee jongen zijn er uitgevlogen. Ik heb ze ook op een nacht rond het huis horen roepen. Volgens de apps was dit een vrouwtje. Een soort eendenkwekje. Een heel zeldzame soort hier trouwens. Op de plaatselijke Merlin-lijst kwam die nog niet voor. Onze oudste zoon heeft met de plaatselijke ranger een plukplek van de Oehoe gevonden. Voor wie het weten wil en niet zelf op de foto wil puzzelen, dit zijn de geplukte soorten en aantallen: 3 Zwarte Kraaien, 1 Alpenkraai, 2 Kerkuilen, 1 Buizerd,

1 Egel, 1 Ekster, 1 Torenvalk, 1 Rotsduif en 1 Woelrat.

Plukplek van Oehoe (RvH).

Die kale, ruige bergflanken herbergden nog een verrassing. Tegen de schemering hoorde ik, afhankelijk van de wind, het gesnor van de Nachtzwaluw. En liep je naar het dorp rond deze tijd dan hoorde je de geluiden van alle flanken komen. Prachtig.

En dan schakelen naar de Zuid-Limburgse bossen die in Noord-Spanje lagen. Essen, Zomereiken, Populieren, Tamme Kastanjes, Hazelaars en ook wat kleinere mediterrane struiken. Heel rijk bos met veel planten op de bosbodem. Er leek van alles te halen qua voedsel. De meest voorkomende soorten waren de Merel, de Zwartkop, de Roodborst, de Winterkoning, de Vuurgoudhaan en de Goudvink. Mooi maar niet erg exotisch.

Rijk bos (RvH).

Soms hoorde ik de Iberische Groene Specht, de Wielewaal (twee keer), de Vink zag ik wel eens maar hoorde ik nooit, de Putter soms, de Koolmees sporadisch, de Pimpelmees bijna nooit (waarom niet?), de Boomkruiper heel soms, de Staartmees heel soms, hier en daar een Zanglijster, de Grote Bonte Specht in lage aantallen (veel schuwer dan bij ons), de Zwarte Specht heel af en toe en bij een paar dennen de Zwarte Mees. Alles bij elkaar bekende soorten in vrij lage aantallen. In de gebieden net iets verder van het huis zag ik een keer de Grauwe Klauwier, op één plek de Gekraagde Roodstaart en een paar keer de Boompieper.

En er waren veel opvallende afwezigen. Misschien dat er toch wel ergens eentje verborgen zat, maar in bijna 3 weken zou je toch wel iets van de hierna volgende soorten moeten zien of horen. Waarom immers honderden waarnemingen, gezien of gehoord, van Goudvink of Zwartkop, maar van deze soorten nooit? Kleine Bonte Specht, Boomklever, Nachtegaal, Grasmus, Grauwe Vliegenvanger, Bonte Vliegenvanger, Kruisbek, Glanskop, Goudhaan, Draaihals, Middelste Bonte Specht en Appelvink heb ik niet waargenomen. Ik kwam er steeds meer achter dat de Nederlandse bossen veel meer soorten herbergen dan de Noord-Spaanse.

En toen begon ik te denken over de oorzaak hiervoor. Mijn theorie is nu dat Midden-Europa het bolwerk is van de vogelsoorten van de Europese loofbossen. Vanuit hier worden de uithoeken gekoloniseerd en aangevuld. Het werkt als een soort eilanden-theorie. In die theorie kennen de verste eilanden de minste soorten. Als een soort uitsterft wordt die moeilijker aangevuld vanuit de centrale eilanden of vanaf het vasteland. In dit geval Midden-Europa. Ga je verder naar het Oosten of Noord-Oosten van Europa dan komen er wel nieuwe soorten bij. Hierna volgen immers nog oneindige kilometers met andere bossen. Dus nieuwe - voor ons vreemde - soorten uit Europees Rusland en Azië verschijnen dan op een gegeven moment. Ik ken die soorten niet zo goed maar denk aan Kleine Vliegenvanger, Blauwstaart, Grauwe Fitis, Notenkraker, Bladkoning. Ik verwachtte eigenlijk zoiets: heel veel van onze bossoorten aangevuld met zuidelijke soorten.

Maar die zuidelijke soorten bestaan natuurlijk helemaal niet. Als ik even had nagedacht had ik dat kunnen bedenken. Er is geen vergelijkbaar bos te vinden in het zuiden van Spanje van waaruit nieuwe soorten kunnen komen. De steppes, woestijnachtige plekken en bergachtige landschappen beginnen hier. Die herbergen de meest prachtige soorten, maar die koloniseren niet de bossen van Noord-

Spanje. Dat landschap snappen ze niet. Vandaar dus mijn eilandentheorie. Een zwakke plek in de theorie is dat veel van die soorten trekkers naar Afrika zijn. Die kunnen net zo goed in Spanje alweer stoppen en niet doorvliegen naar Nederland. Daar heb ik geen antwoord op. Het antwoord zou wel eens kunnen liggen in de oorsprong van het ontstaan van de trekvogels. Ik hoop dat een ander vogelwerkgroep lid daar eens een mooi artikel over schrijft.

Dan nog naar een opvallende, veel voorkomende soort hier die wel exotisch is voor ons. De Iberische Tjiftjaf. Geen Hoewiet maar een Tsjiep. Geen tjiftjaf maar een laag tjif-tjif-tjif en dan overschakelend naar een hoger tjaf-tjaf-tjaf en vervolgens een klein tierelantijntje erachteraan. Als je het eenmaal weet is het makkelijk te onderscheiden. Gedrag vergelijkbaar met de Tjiftjaf. Uiterlijk meer als Fitis. Wat langgerechter van vorm (trekvoegel naar Afrika dus langere vleugels) en geliger zoals Fitis in plaats van bruinig zoals Tjiftjaf. Het geluid is de sleutel maar eigenlijk toch wel heel anders dan de veel compactere Tjiftjaf.

Zo, dit was weer een vervolg op artikel 1 over een paradijsje in Asturias. Genoeg te zien daar, maar toch weer heel anders dan verwacht. En daarom is vogels kijken en begrijpen zo'n magische passie voor mij! ■

